حرمت صوم یوم الشک نزد برخی عامه و استحباب آن نزد شیعه

کلام در استظهار حدیث هشتم در باب ششم از ابواب وجوب صوم بود. در فقیه بود: «کان امیرالمؤمنین علیه‌السلام یقول لان افطر یوما من شهر رمضان احب الی من ان اصوم یوما من شعبان ازیده فی شهر رمضان[1]». آیا این «ازیده» یعنی ازدیاد به نیت ای نه، «ازیده» مطلق است و لسان سراغ این میرود که شما یوم الشک را روزه نگیرید؟ «احب» به این معنا است؟

دیروز مطالبی مطرح شد ادامه آن را عرض میکنم. یکی مسأله استحباب صوم یوم الشک است، دیروز آقا فرمودند معلوم نیست که مستحب باشد. ببینید در همین بابی که از وسائل میخوانم باب استحباب صوم یوم الشک است. این فتوای صاحب وسائل است. در باب شانزدهم از ابواب احکام شهر رمضان به این صورت بود: «و استحباب صومه بنیة انه من شعبان[2]». در جواهر جلد 16، صفحه 208 را هم ببینید. باید مبادی حرف معلوم باشد.

> **وعلى كل حال فالمراد ما في النصوص السابقة من النهي عن صومه على انه من شهر رمضان، إذ صوم يوم الشك لا بهذه النية بل نية انه من شعبان مندوب اليه بلا خلاف فيه بيننا إلا من المفيد فيما حكي عنه ، فكرهه على بعض الوجوه ، وهو شاذ [3]**

این مطلب مهمی است. یک نفر از علماء امامیه از اول تا حالا نیست که گفته باشد صوم یوم الشک حرام است. ما نداریم. اهلسنت حسابی دارند. لذا مشهور نزد امامیه به این صورت است. حتی تفصیل مفید هم نیست. یعنی عنوانی که صاحب وسائل گفته‌اند نیز خلاف مشهور است. مشهور در فتاوا استحباب است.

بله، مرحوم سید در عروه عبارتی دارند که دو پهلو است. فرموده‌اند اگر شک شد یجوز ان یصوم. درا‌ینصورت نیت شعبان میکند به نیت ندب. عبارت عروه رسا نیست. به نیت ندب میتواند ندب عام مطلق باشد. کل یوم غیر عیدین یستحب صومه. ای خصوص شعبان که ماه مبارک شعبان

هر روزش علاوه‌ای دارد. فضائل الاشهر الثلاثه[4]. برای آن کتاب هم نوشته اند. این یک چیز است. اما عنوان یوم الشک چیز دیگری است. یعنی استحباب خصوصی و معنون به‌عنوان یوم الشک، از عبارت عروه برنمی آید. ولی از جواهر، از معتبر محقق و از سائرین بر میآید. بلکه حتی خود

عبارتی که برای مقنعه مفید است. من نمیدانم معتبر که از مفید نقل میکند از کجا نقل میکند. باید دوباره بیشتر تفحص کنیم.

شاگرد: خلاف مشهور میگویند؟

استاد: بله، ایشان میگویند این احتیاط خوب است؛ باب فضل یوم الشک من شعبان. عبارت مفید این است. لذا مرحوم مجلسی گفتند شافعی حرمت فهمیده، اشاره کردهاند که اهل البیت ادری بما فی البیت. بحث مهم من امروز همین است. شارع یک کارهایی میکند که آنهایی که دنبال اهل البیت نیامدند تلقیهای اشتباه میکنند. اصلاً خلاف مرتکزات روشن. آدم تعجب میکند.

البته در همین جلد جواهر مطلب دیگری نیز هست. صفحه ۲۱۱ همین جلد جواهر فرمودهاند:

> **وفي المدارك وغيرها « لا يخفى أن نية الوجوب مع الشك إنما تتصور من الجاهل الذي يعتقد الوجوب لشبهة ، أما العالم بانتفائه شرعا فلا يتصور منه ملاحظة الوجوب إلا على سبيل التصور ، وهي غير النية فإنها إنما تتحقق مع الاعتقاد كما هو واضح » قلت : هذا جار في غير المقام مما كان من التشريع، ولعل الصورة كافية في ثبوته وترتب الحكم عليه[5]**

همین بحثهایی که من دیروز عرض کردم. کسی که میداند یوم الشک است، غلبه در این است که نیت وجوب نمیکند. اگر هم بهخاطر پر رنگ بودن شهر مبارک، ذهنش بیشتر روی شهر مبارک متمرکز باشد، اگر از او بپرسند که تو میخواهی زیاد کنی، میگوید نه. این هم شاهدی از همان عرض دیروز من است.

---

[1] وسائل الشيعة - ط الإسلامية ج۷ص۱۷

[2] همان ص۱۲

[3] جواهر الکلام ج۱۶ ص۲۰۸

[4] شیخ صدوق

[5] همان ۲۱۱

بازبینی #1
ایجاد شده 7 ژوئن 2026 14:06:46 توسط ... .
به روزرسانی شده 7 ژوئن 2026 14:24:27 توسط ... .